

УДК 61:378.001

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР НА ОСНОВІ БОЛОНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

У. Д. Матолич, В. В. Федько, Л. Є. Лаповець

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

FORMATION OF THE RESEARCH WORK OF STUDENTS IN UKRAINE’S ENTRY INTO THE EUROPEAN EDUCATIONAL SYSTEM DUE TO BOLOGNA CONVENTION

U. D. Matolych, V. V. Fedko, L. Ye. Lapovets

Lviv National Medical University by Danylo Halatsky

У роботі обґрунтовується необхідність проведення науково-дослідної діяльності студентів у відповідності до вимог нинішньої ринкової економіки. Наведено приклади впровадження в навчальний процес науково-дослідної роботи, яка є невід’ємним елементом навчального процесу та одним із найважливіших засобів формування висококваліфікованих фахівців.

In this work we are proving the necessity of the research students’ activity in accordance to the current market economy. There are represented the examples of implementation of the research work in the educational process, which is an integral part of the educational process and one of the most important means of formation of highly skilled specialists.

Вступ. На думку провідних учених зі світовими іменами, ХХІ століття – це століття освіти та інформації. І той народ, та держава, які впродовж 15–20 років сповна використають цей резерв, займуть належне місце у світовому співтоваристві. А хто з об’єктивних чи суб’єктивних причин не скористається цим, той приречений на вічне відставання. Система освіти відіграє домінуючу роль у підготовці молоді як до праці, так і до життя взагалі, тому традиційно освіта розглядається як механізм навчання і виховання студентської молоді.

Французький філософ М. Монтень понад 400 років тому писав, що всі лиха від напівосвіченості, а англійський філософ та історик Г. Спенсер вважав, що найвища мета освіти – не знання, а дія.

Ось чому провідні зарубіжні країни, їх уряди, державні законодавчі органи прийняли ряд законів про реформування системи освіти. У нашій країні також прийнято низку законодавчих документів про реформування всіх рівнів освіти. Це і Закон “Про освіту”, “Про вищу освіту”, у яких актуалізовано головні завдання вітчизняної освіти як соціального інституту. Відтак розвиток вітчизняної системи вищої освіти висуває нові вимоги до професійного рівня випускників, які повинні володіти високим фаховим (науковим та методичним) рівнем, сучасним світоглядом, бути готовими до використання вже здобутих знань та зас-

воєння нової інформації, уміти працювати за новою системою подання інформації. Система накопичення залікових кредитів здатна зробити прозорими навчальні досягнення студентів у національних системах вищої освіти, але ця прозорість не може досягтися шляхом відкидання століттями напрацьованих педагогічних методик і технологій. Кредитно-трансферна система має фіксувати результати навчальної взаємодії викладачів і студентів (обсяг здійсненої навчальної роботи та якість отриманих знань і вмінь) та робити його зрозумілим для всіх зацікавлених. Методологія ж досягнення зазначеного педагогічного результату, може, й повинна лишатися суто автентичною, творчою, аж ніяк не стандартизованою. Важливим напрямом діяльності держави щодо формування відповідної мотивації студентства є патріотично-виховний складник освітнього процесу.

Основна частина. Звичайно, що серцевиною Європейського освітнього простору є професійний зміст освіти і методи навчання. До європейських стандартів освіти входить і науково-дослідна робота студентів, що сприяє розвитку інтелектуального потенціалу кожного студента [1, 4].

Високий інтелектуальний і професійний рівень випускників вищих навчальних закладів дає можливість випускникам бути конкурентоспроможними на ринку праці. Таким чином, вища освіта повинна задо-

© У. Д. Матолич, В. В. Федько, Л. Є. Лаповець

вольняти потреби ринкової економіки. “У провідних зарубіжних країнах, – як стверджує віце-президент Йоркського університету Еді Кемплер, – студенти навчаються не лише в аудиторії, а й реалізують проекти, які допомагають їм набути професійних, наукових та підприємницьких навиків. Університети активно беруть участь у науково-дослідній діяльності країни. Нині їхня частка становить близько 40 відсотків з усіх наукових розробок Канади. У США частка університетів у науково-дослідній роботі – 20 %, у Франції – близько 20 %. Вагомий доробок у наукових дослідженнях названих країн вносять студенти”.

Відповідно до рішень Болонського процесу європейський простір вищої освіти та європейський простір дослідницької діяльності – дві взаємопов’язані частини спільної знань. Враховуючи досвід провідних країн світу і власний досвід, на стоматологічному факультеті Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького звертається особлива увага на залучення студентів до науково-дослідної роботи. У процесі науково-дослідної роботи студенти оволодівають науковим методом мислення, пізнання, поглиблено і творчо засвоюють програмний матеріал з різних дисциплін, а також методи і засоби самостійного розв’язання теоретичних і практичних завдань, заглиблюються у проблеми медичної науки і практики.

На кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії науково-дослідна робота студентів поділяється на науково-дослідну, яка включається у навчальний процес, і ту, яка проводиться в позанавчальний час. Науково-дослідна робота, яка включається у навчальний процес, реалізується через проведення практичних занять, самостійного пошуку інформації, через рецензування навчальних посібників, монографій. Наприклад, під час проведення практичних занять на III курсі студенти самотужки досліджували питання ускладнень ендодонтичних втручань, схематично відобразили і описали методику обстеження хворого з хірургічною патологією щелепно-лицевої ділянки. Студенти також рецензували навчальний посібник Роберта Лангле “Атлас захворювань порожнини рота”.

Вищим рівнем науково-дослідної в роботі є підготовка індивідуальних робіт. Кафедрою рекомендовано ряд тем для опрацювання, наприклад: “Особливості тактики лікування при одонтогенних запальних процесах”, “Клініко-лабораторні особливості стоматологічного здоров’я людей похилого віку”.

Науково-дослідна робота студентів, яка має більш поглиблений характер, здійснюється через наукові

гуртки і товариства, групи аналізу, проблемні групи. Студенти залучаються до дослідження окремих питань кафедральної теми: “Удосконалення методів лікування дітей з вродженими вадами верхньої губи та піднебіння, хворих з переломами щелеп, онкозахворюваннями, з питань остеогенезу”.

Кафедрою створені умови для публікацій наукових здобутків студентів. Зокрема в останній час видано збірник студентських праць: “Методи визначення щільності кісткової тканини для оцінки її структурно-функціонального стану”.

До послуг студентів на нашій кафедрі обладнані кабінети і лабораторії, комп’ютерні класи і інші види технічних засобів навчання. Розроблені методичні рекомендації щодо роботи проблемних груп, товариств. Цілеспрямована робота студентів позитивно вплинула на підвищення інтересу студентів до дослідницької і експериментальної роботи. Вона направлена на підвищення інтелектуального і професійного рівня майбутніх лікарів. Таким чином, виховний вплив на молоду особистість, що відбувається в освітньому середовищі, треба будувати у двох напрямках: виховання майбутнього фахівця та виховання особистості як інтелектуально розвиненого, духовного та морального члена суспільства.

Адже інтелектуальний капітал дає змогу на високому рівні надавати медичне обслуговування населенню, робити наукові відкриття і впроваджувати їх у практичну діяльність. Крім цього, як відзначають Остап Мороз і Юрій Саєнко: “Інтелектуальний капітал дає змогу економити техніку, заощаджувати кошти і товарно-матеріальні засоби, вивільняти фінанси” [3].

Висновок. Отож, зміст вищої професійної освіти, в тому числі наукової роботи студентів, повинен робити людині ті компетентності, які їй допоможуть у житті, а не просто суму знань. У Європі вважають, що студент може вчитися доти, поки не знайде роботу за фахом, тому працевлаштування – один з основних ідеологічних принципів Болонського процесу. А отже, треба полати стереотип, що освіта потрібна для того, щоб бути освіченим. Сьогодні вона необхідна для одержання професії як джерела добробуту людини.

Водночас ми поділяємо думку Голови комітету Верховної Ради з питань науки і техніки Лії Гриневич, яка наголошує: “Освіта – це фундамент майбутнього. Система освіти має проектуватися зі стратегії розвитку країни” [2]. Це зумовлює необхідність здійснення українською державою, поряд із реалізацією Болонських домовленостей, організаційно-пра-

вових, освітньо-виховних та інших заходів, спрямованих на першочергове врахування національних інте-

ресів, збереження досягнень української наукової думки та національних культурних цінностей.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / [М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш та ін.]; за ред. В. Г. Кременя. – К. : МОН, 2004. – 288 с.

2. Гриневич Л. Інтерв'ю з Головою комітету Верховної Ради з питань науки і техніки / Л. Гриневич // День. – 2013. – 26 лютого.

3. Мороз О. Час інтелекту. Сукупний український розум / О. Мороз, Ю. Саєнко. – Львів, 2002. – С. 36.

4. Щуліпенко І. Болонський процес і національна вища медична освіта / І. Щуліпенко // Інформ. вісн. АН ВШ України. – 2005. – № 2. – С. 12–25.